

Literatura Populara - Miorita

Criticul si istoricul literar George Calinescu asaza balada populara Miorita in cadrul mimrilor fundamentale ale spiritualitatii romanesti, simbolizind "existenta pastorala a poporului roman". Alaturi ii stau alte trei creatii: Traian si Dochia - ca "mit al etnogenezei romanesti", Mesterul Manole - "mitul estetic indicand conceptia noastra despre creatie, care e rod al suferintei" si Sburatorul ca mit erotic - "personificarea instinctului puberal".

Miorita, una dintre cele mai vechi balade pastorale romanesti, a cunoscut de-a lungul timpului peste o mie de variante. Acestea sunt diferite ca substanta epica, intindere si valoare artistica, mai cu seama in Transilvania si Oltenia, unde multe preiau doar motivul testamentului si pe cel al maicutei batrane. In alte zone (Maramures, o parte a Transilvaniei) balada a fost pastrata sub forma de bocet sau colind ilustrand astfel caracterul sincretic.

Cea mai cunoscuta dar si cea mai bine realizata din punct de vedere artistic este varianta descoperita de scriitorul pasoptist Alecu Russo in 1847, in zona Vrancei. Aceasta a fost publicata de poetul Vasile Alecsandri intr-o culegere de folclor intitulata Poezii populare. Balade. Cantice batranesti (1852-1853).

Balada are ca punct de plecare una dintre cele mai vechi ocupatii ale poporului nostru, pastoritul, cu tot ceea ce implica acesta (transhumanta -deplasarea turmelor de la ses la munte si invers, in functie de ciclul anotimpurilor) depasind insa limitele unui astfel de gen baladesc prin imbinarea unor teme fundamentale inspirate de existenta unui popor: nasterea, nunta, moartea.

Creatie orala, apartinand genului epic, balada cuprinde doua momente semnificative in dezvoltarea structurii sale:

- prezentarea cadrului spatio-temporal initial, a personajelor si sugerarea unui posibil conflict care genereaza practic cel de-al doilea moment, si anume
 - monologul liric al ciobanasului care reprezinta substanta poetica a creatiei geniului popular.
- Semnificativ este faptul ca din totalul de 123 de versuri, 78 reprezinta realizarea acestui monolog.

Daca celelalte variante dezvolta unul, doua motive poetice, varianta Alecsandri le reuneste pe toate. Astfel structura motivica a baladei este urmatoarea: motivul transhumantei, al complotului, motivul oitei nazdravane, alegoria moarte-nunta si motivul maicutei batrane. Interesanta este ordinea acestora, care evidentiaza, pe de-o parte, impletirea epicului cu dramaticul si liricul, iar pe de alta, realizarea unui crescendo al tensiunii lirice.

Motivul transhumantei este cel care fixeaza spatiul si timpul: "Pe-un picior de plai, / Pe-o gura de rai, / Iata vin in cale, / Se cobor la vale". Atmosfera calma, luminoasa este sugerata prin cele doua metafore-simbol din primele versuri ("picior de plai", "gura de rai") dar si prin repetitia numarului simbolic "trei" si enumerarea pastorilor.

Acest echilibru se destrama in momentul conturarii complotului. Gandurile necurate si motivatiile

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

meschine ale celor doi ciobani - "Ca-i mai ortoman / s-are oi mai multe/ Mandre si cornute / si cai invatati / si caini mai barbati"- contrasteaza puternic cu seninatatea cadrului epic initial. Opozitia dintre cele doua planuri este subliniata de conjunctia adversativa "iar" care anunta rasturnarea situatiei. De altfel, succesiunea planurilor si, implicit, a motivelor se realizeaza sintactic prin conjunctiile "dar", "iar" cu valoare adversativa sau copulativa.

Cele doua motive care apar la acest prim nivel (transhumanta si complotul) evidentiaza caracterul precumpanitor epic, care se rezuma la comunicarea obiectiva a unor fapte, date, prezente umane. O singura data, poetul anonim se abate folosind dativul etic ("Ca sa mi-l omoare"), exprimandu-si astfel compasiunea fata de soarta cruda a ciobanului.

Intervine in acest moment al desfasurarii epice a baladei un element fabulos -"oita nazdravana" - motiv ce va declansa dramatismul resimtit de-a lungul intregii creatii prin perspectiva tragismului unui destin. "Oita nazdravana", care comunica stapanului intentia celor doi ciobani, ilustreaza legatura puternic afectiva dintre om si animalul credincios.

Aceasta "vorbitura" dintre animale, lucruri, constelatii si om constituie un motiv frecvent in folclor, fiind un ecou al unor stravechi credinte.

Substanta dramatica a acestui motiv este sporita prin folosirea dialogului (modalitate fundamentala de expresie a genului dramatic), a diminutivelor ("dragutule bace", "draguta mioara), a dativului etic ("Vreau sa mi te-omoare"), dar si prin muzicalitatea versurilor. Este pregatit astfel amplul monolog (modalitate de expresie a liricului), ce-l va constitui replica ciobanasului la aflarea vestii despre ipotetica sa moarte ("si de-o fi sa mor"). Confruntarea omului cu moartea amplifica tensiunea dramatica prin firescul comportamentului. Motivul testamentului, care dezvolta alegoria moarte-nunta si portretul maicutei batrane, subliniaza intelegerea profunda a resorturilor alcatuirii universului. Omul intelege moartea ca pe un dat firesc, ca pe o trecere intr-o alta lume.

Lirismul atinge punctul maxim prin incifrarea alegorica a unei realitati etnografice. Ceremonialul de inmormantare al celor care mor nenuntiti (necasatoriti) este organizat ca o nunta. Ca si in bocet, de unde a fost preluat motivul, transfigurarea inmormantarii are, pe langa scopul magic de indepartare a spiritelor malefice, care ar putea stapani sufletele celor morti si celor vii, si menirea de a alina durerea celor dragi.

Din acest motiv, mioara nazdravana trebuie sa vesteasca numai sub forma alegorica faptul ca pastorul a murit. Cadrul nuptial este realizat magistral. Primele elemente ale tabloului desfasoara o adevarata feerie cosmica. Finalul nuntii mioritice proiecteaza alegoric, la dimensiuni cosmice durerea in fata despartirii de lume.

Motivul acesta, al alegoriei moarte-nunta contine sensuri filosofice profunde: nu disparem in neant, ci urmam un ciclu al universului.

Tema fundamentala a baladei este data tocmai de credinta omului ca prin moarte se contopeste cu fiinta cosmica.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

"Maicuta batrana" este un motiv cu o pronuntata functie estetica -sensibilizarea cititorului, ascultatorului si accentuarea tragismului unei morti premature.

Sub raport artistic motivul se alcatuieste subtil, sub forma a doua portrete, al ciobanului incheat de imaginatia arsa de dor a mamei, comunicat indirect, si cel al "maicutei batrane", pastrat in memoria afectiva a fiului.

Compozitional, observam un paralelism enumerativ, in care metafora explicita este o figura de stil folosita cu indemanare de poetul anonim ("Fetisoara lui/ Spuma laptelui") si seria gerunziilor din enumeratia "Din ochi lacrimand / Pe camp alergand, / De toti intreband / si la toti zicand", prin care este sugerata durerea profunda a mamei care si-a pierdut fiul.

Valoarea monologului nu sta doar in continutul ideatic, ci si in realizarea expresiei artistice. Figura poetica centrala este repetitia, care devine centrul organizator al sintaxei textului, al intregii compozitii poetice. Un tip de repetitie este paralelismul, realizat prin reluarea acelorasi constructii sintactice usor variate: "Fluieras de fag,/ Mult zice cu drag,/ Fluieras de os, / Mult zice duios..."

O alta figura de stil, importanta pentru structura monologului, este enumeratia. Alegoria moarte - nunta este de fapt o enumerare de elemente naturale, aflate in diferite stari metaforice: "Soarele si luna / Mi-au tinut cununa (...) Preoti muntii mari, / Paseri lautari, / Pasarele mii / si stele faclii!"

In textul monologului exista cateva metafore totale, incifrate - "lacrimi de sange"(moartea prematura, violenta), "mandra craiasa / a lumii mireasa" (imaginea genialitatii mortii pe care o va dezvolta mai tarziu Eminescu) -care subliniaza momente cheie in relatia omului cu marile taine existentiale. Monologul are un caracter preponderent liric; orice testament este prin natura sa expresia unor dorinte ultime, care mobilizeaza energii afective sporite. De aici rezulta si tonul elegiac al baladei.

Toate aceste conotatii demonstreaza capacitatea de sinteza a acestei creatii populare. Miorita este memoria afectiva a poporului nostru.